

مجله پژوهش و برنامه‌ریزی روستایی، سال ۵، شماره ۲، تابستان ۱۳۹۵، شماره پیاپی ۱۴

شاپای الکترونیکی: ۲۳۸۳-۲۴۹۵

شاپای چاپی: ۲۳۲۲-۲۵۱۴

<http://jrpp.um.ac.ir>

تحلیل معیارهای شناسایی روستای خوب از دیدگاه کارشناسان و مدیران روستایی در شهرستان بناب

علی اکبر عنابستانی* - فخری صادقی^۲ - لیلا قسمتی^۳

۱- دانشیار جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.

۲- دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.

۳- کارشناسی ارشد مطالعات زنان و خانواده، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۶/۱۶ صص ۱۹۴-۱۷۷ تاریخ تصویب: ۱۳۹۵/۴/۲۱

چکیده

هدف: سکونت‌گزینی بشر در فضاهای مطلوب و مناسب یا به عبارتی، مدینه فاضله از دیرباز دغدغه او بوده است؛ اما در جهان واقعی، سکونت و زیستن بر روی کره خاکی، قاعده و نظم و ترتیب دیگری را طلب می‌کند. بر این اساس، در پژوهش حاضر، تلاش شد تا معیارها و شاخص‌هایی که بیش‌ترین تأثیر را در شناسایی یک سکونت‌گاه به عنوان «روستای خوب» دارند، از نظر کارشناسان و مدیران روستایی در منطقه مورد مطالعه، بررسی شود.

روش: روش تحقیق، از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، توصیفی-تحلیلی است که بخش عمده‌ای از داده‌های آن براساس مطالعات میدانی و از طریق مصاحبه و تنظیم پرسش‌نامه از ۳۰ نفر از کارشناسان فعال و دهیاران در سطح ناحیه، جمع‌آوری شده است.

یافته‌ها: یافته‌های مطالعه براساس نتایج به‌دست‌آمده از روش تحلیل سلسله‌مراتبی، نشان می‌دهد در بین شاخص‌های شناسایی شده برای روستای خوب، بعد اقتصادی با ضریب ۰/۳۴۹ بیش‌ترین رتبه و شاخص زیست‌محیطی کم‌ترین رتبه را با ضریب ۰/۰۷۶ به خود اختصاص دادند. براساس آزمون تی دونمونه‌ای بر مبنای تحلیل واریانس‌ها، مشاهده شد که از بین معیارهای شش‌گانه، در معیارهای اقتصادی، فرهنگی، کالبدی و زیست‌محیطی، فرض عدم برابری واریانس‌ها تأیید شده است؛ یعنی بین کارشناسان و مدیران روستایی، اختلاف معناداری در معیارهای شناسایی یک سکونت‌گاه به عنوان روستای خوب وجود دارد. در شاخص‌های ۳۶ گانه فقط در ۶ شاخص سرمایه‌های اجتماعی، نبود انواع بزهکاری و مشکلات اجتماعی، احترام به ارزش‌های دینی و سایر ارزش‌ها، وجود امکانات تفریحی مناسب، قانون‌مداری، شایسته‌سالاری و توجه به مشکلات مردم روستایی و مشارکت‌دادن آن‌ها در تصمیم‌گیری، فرض عدم برابری واریانس‌ها تأیید شده است. بنابراین، در اکثر قریب به اتفاق شاخص‌ها، اختلاف معناداری بین نظرات دو گروه کارشناسان وجود ندارد.

کلیدواژه‌ها: روستای خوب، ابعاد اجتماعی و فرهنگی، ابعاد کالبدی، ابعاد مدیریتی، شهرستان بناب.

ارجاع: عنابستانی، ع. ا.، صادقی، ف. و قسمتی، ل. (۱۳۹۵). تحلیل معیارهای شناسایی روستای خوب از دیدگاه کارشناسان و مدیران روستایی در شهرستان بناب. *مجله پژوهش و برنامه‌ریزی روستایی*، ۵(۲)، ۱۹۴-۱۷۷.

<http://jrpp.um.ac.ir/index.php/RRP/article/view/49379>

۱. مقدمه**۱.۱. بیان مسأله**

«روستای خوب»، «روستای سالم» با تأثیرپذیری از اندیشه آرمان‌شهرگرایی و رسیدن به سکونت‌گاه آرمانی مطرح می‌شود. دیدگاه‌های مطرح در زمینه شهر سالم در غرب به‌خصوص بعد از انقلاب صنعتی، گسترش قابل توجهی داشت. گسترش بی‌رویه شهرها، وضعیت نامطلوب زندگی، شرایط اسفانگیز بهداشت، مسکن، کوچه‌ها و معابر کثیف و بدبو و خیابان‌های نامناسب و غیربهداشتی و ناتوانی عمومی برای حل این مشکلات از یک طرف و تخلیه روستاها از طرف دیگر، توجه بسیاری از مردم، اندیشمندان و متفکران غربی را به خود جلب کرد. شرایط مذکور باعث شد تا بسیاری از اندیشمندان و صاحب‌نظران غربی به تفکر درباره مشخصه‌های اجتماعی و اقتصادی و اندازه مطلوب سکونت‌گاه‌ها و دیگر ویژگی‌های آن‌ها بپردازند و حتی در مواردی به دنبال اجرای این ایده‌ها بروند. در این طرح‌ها، مجموعه امکانات مورد نیاز یک مجتمع زیستی شامل مدرسه، کتاب‌خانه، درمان‌گاه، عبادت‌گاه، مسکن، اشتغال و غیره که برای مجموعه افراد بشری ضروری است، پیشنهاد می‌شود (زیاری و جان بابانزاد، ۱۳۹۰، ص. ۱۴).

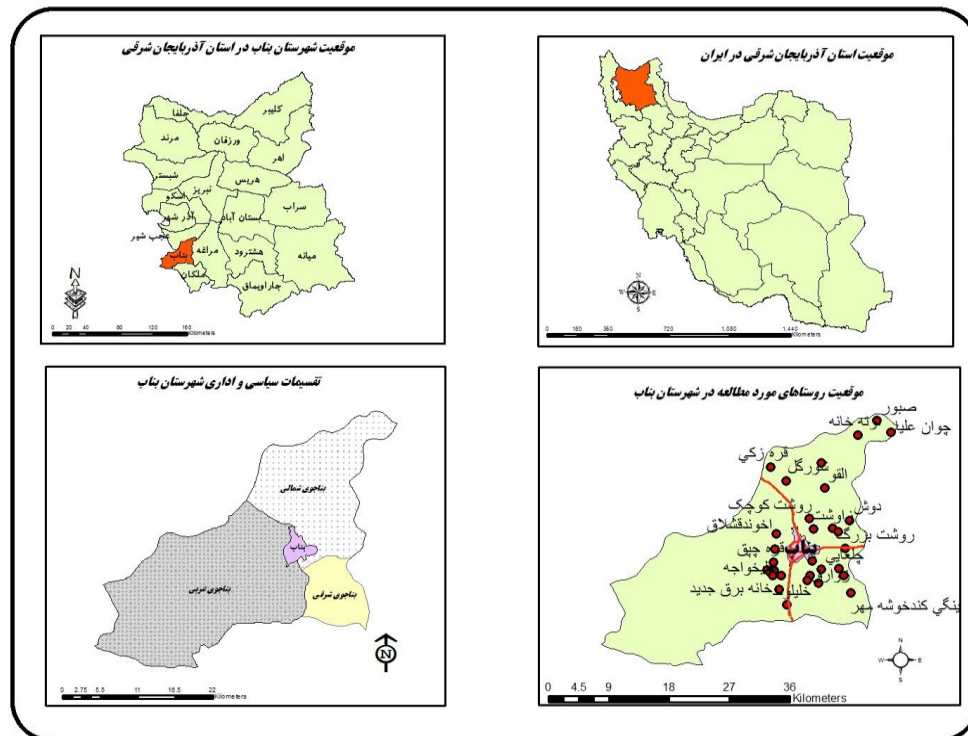
سکونت‌گاه‌های روستایی که از کهن‌ترین و پایدارترین کانون‌های زیستی محسوب می‌شوند، از ویژگی‌هایی برخوردارند که در نظریه‌های اجتماعی اقتصادی و معماری واجد بسیاری از معیارهای لازم برای شکل‌گیری سکونت‌گاه خوب هستند. از طرفی، با توجه به این که از نظرگاه معماری و شهرسازی، شهرها و روستاها بستر و مکان زندگی محسوب می‌شوند، برخورداری آن‌ها از کارکردهای مطلوب اقتصادی و زمینه‌های اشتغال، بهداشت و محیط زیست مناسب، امکانات آموزشی، کتاب‌خانه، درمان‌گاه، مسجد، مسکن و محیط مسکونی ضروری است. بنابراین، رابطه بین انسان، فعالیت و فضا در آن‌ها باید به گونه‌ای سازمان‌دهی شود که با آسایش، هنر و معماری آمیخته شده و امکان غنای زندگی در ابعاد مادی و معنوی را فراهم کند (سرتیپی پور، ۱۳۸۷، ص. ۵). در همین راستا، مناطق روستایی شهرستان بناب با توجه به جذب و حفظ جمعیت روستایی؛ یعنی برخورداری از ثبات نسبی در نگهداشت جمعیت خود و برخورداری از کارکردهای مطلوب سکونت‌گاهی، می‌توانند با اعمال مدیریت صحیح و

کارآمد، سطح برخورداری خود را تا رسیدن به معیارهای شناخته‌شده و مورد قبول کارشناسان برای یک روستای خوب ارتقا داده و به سطح مطلوب برسند.

با توجه به مطالب فوق، به منظور بهبود عملکرد و ارتقای کیفی زندگی مردم در مناطق روستایی، به‌ویژه در محدوده مورد مطالعه، شناسایی سطح برخورداری روستاهای منطقه از معیارهای روستای خوب با توجه به شرایط محیطی و مکانی و ویژگی‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، به طور روزافزون احساس می‌شود. بنابراین، سؤال اصلی پژوهش حاضر این است که از نظر کارشناسان و مدیران روستایی در منطقه مورد مطالعه چه معیارها و شاخص‌هایی، بیش‌ترین تأثیر را در شناسایی یک سکونت‌گاه به عنوان «روستای خوب» دارا می‌باشد؟ و چه تفاوتی بین نظرات مدیران روستایی و کارشناسان سازمان‌ها و نهادهای دولتی در زمینه شناسایی معیارهای روستای خوب در منطقه مورد مطالعه وجود دارد؟

۲. روش‌شناسی تحقیق**۲.۱. قلمرو جغرافیایی تحقیق**

شهرستان بناب از نظر وسعت، کوچک‌ترین شهرستان استان و با وسعت ۷۹۰ کیلو متر مربع، تنها ۱/۷ درصد از کل استان را تشکیل می‌دهد. طبق سرشماری سال ۱۳۹۰ و براساس آخرین تقسیمات کشوری، شهرستان بناب دارای یک بخش مرکزی و ۳ دهستان و یک نقطه شهری و ۳۰ آبادی دارای سکنه با جمعیت روستایی ۴۹۹۰۱ نفر و دو آبادی غیرسکنه بوده است. شکل (۱) تقسیمات اداری-سیاسی شهرستان بناب را نشان می‌دهد. از کل جمعیت نفری شهرستان، حدود ۴۰ درصد در نواحی روستایی و بقیه در شهر بناب سکونت دارند. جامعه آماری دربرگیرنده سه دهستان با ۳۰ روستا با جمعیتی معادل ۴۹۹۰۱ نفر بود (استاندارداری آذربایجان شرقی، ۱۳۹۴).

شکل ۱- موقعیت منطقه مورد مطالعه

مأخذ: استانداری آذربایجان شرقی، ۱۳۹۴

۲.۲. روش تحقیق

روش تحقیق در این مطالعه از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، تجربی و در بخشی از آن توصیفی- تحلیلی است. بخشی از داده‌های تحقیق از طریق مطالعات میدانی و با ابزار پرسش‌نامه و مصاحبه و بخشی دیگر از داده‌های مورد نیاز مانند چارچوب نظری- مفهومی پژوهش، اسناد و مدارک و سرشماری‌ها از طریق روش کتابخانه‌ای به دست آمده است. برای ارزیابی نظرات کارشناسان و مسؤولان شهرستان بناب، در رابطه با سنجش سطح برخورداری روستاهای این شهرستان از ویژگی‌های یک «روستای خوب»، از نظرات ۳۰ نفر (۱۵ نفر از دهیاران روستاها و ۱۵ نفر از کارشناسان ادارات و نهادها) استفاده شد که با مراجعه به سازمان و نهادهای مربوط، پرسش‌نامه مربوط به آن، تکمیل و اطلاعات مورد نظر به دست آمد. پس از جمع‌آوری اطلاعات، به منظور ارزیابی نظرات کارشناسان و مسؤولان شهرستان بناب، در رابطه با سنجش سطح برخورداری روستاهای این شهرستان از ویژگی‌های یک روستای خوب، با استفاده از روش فرآیند تحلیل سلسله‌مراتبی و با کمک نرم‌افزار Expert Choice، مقایسه‌های زوجی، تولید سلسله‌مراتب، محاسبه اوزان و میزان ناسازگاری محاسبه شد. برای انجام تحلیل مقایسه‌ای بین دو گروه مدیران روستایی و

کارشناسان سازمان‌ها و نهادهای دولتی و غیردولتی، با استفاده از آزمون تی دونمونه‌ای از نرم‌افزار SPSS کمک گرفته شد. با توجه به سؤالات تحقیق، فرضیه‌های زیر ارائه می‌شود:

- از نظر کارشناسان سازمان‌ها و نهادهای دولتی و غیردولتی و مدیران روستایی، مهم‌ترین معیار برای شناسایی یک سکونت‌گاه، به عنوان روستای خوب، معیار اقتصادی است.
- به نظر می‌رسد، تفاوتی بین نظرات مدیران روستایی و کارشناسان سازمان‌ها و نهادهای دولتی و غیردولتی در زمینه شناسایی معیارهای روستای خوب در منطقه مورد مطالعه وجود دارد.

شناخت بهتر و دقیق‌تر از وضعیت مکان‌های جغرافیایی در زمینه‌های مختلف و در سطوح متفاوت، مستلزم دسترسی به اطلاعات کامل و پردازش شده از مکان‌های مورد نظر است. برای نیل به این مهم، از یک سری شاخص‌ها استفاده می‌شود که می‌توانند سطحی از رشد و توسعه مکان‌های جغرافیایی را براساس معیارهای انتخاب شده نشان دهند (کلانتری، ایروانی و وفایی‌نژاد، ۱۳۸۲، ص. ۱۱۲). این تحقیق، شامل شش بعد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، کالبدی، مدیریتی و محیط زیستی بوده که در قالب ۳۴ شاخص می‌باشد (جدول ۱).

جدول ۱- متغیرها و شاخص‌های تحقیق

مأخذ: بدری، بیات، عزیزی و حسینی رودبارکی، ۱۳۹۲، صص. ۷۶۴-۷۶۲ و یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

متغیر	شاخص‌ها
اقتصادی	تنوع شغلی و اشتغال کارآمد
	خودآکایی و خودکفایی
	برخورداری از توان پس‌انداز
	صنعتی کردن روستاها
	دسترسی به بازار
	منابع و بهره‌وری مناسب از آن
	کشاورزی نوین
	مشارکت در تولید و حضور تعاونی‌ها
اجتماعی	سرمایه‌های اجتماعی
	نبود انواع بزهکاری و مشکلات اجتماعی
	برابری و عدالت اجتماعی
	طراوت و سرزندگی مردم روستایی
	روابط متعادل با دیگر سکونت‌گاه‌ها
	بالابودن سطح دانش و مهارت‌های افراد و امکان جذب آن‌ها
فرهنگی	آگاهی از دستاوردهای نوین علمی
	احترام به ارزش‌های دینی و سایر ارزش‌ها
	بالابودن سطح فرهنگ عمومی
	روحیه نوگرایی و پیشرفت‌خواهی
	احساس تعلق مکانی
کالبدی	رعایت اصول زیبایی در معماری روستایی
	وجود امکانات آموزشی و بهداشتی مناسب
	وجود امکانات تفریحی مناسب
	وجود امکانات و زیرساخت‌های مناسب حمل‌ونقل
	وجود خدمات مناسب
مدیریتی	سامان‌دهی و نوسازی مسکن روستایی
	قانون‌مداری، شایسته‌سالاری
	توجه به مدیریت محیط زیست
	توجه به مشکلات مردم روستایی و مشارکت‌دادن آن‌ها در تصمیم‌گیری
زیست‌محیطی	تمرکز بر زمینه‌های اقتصادی در مدیریت روستا
	توجه به آلودگی ناشی از کود و سموم شیمیایی
	بهداشت زیست‌محیطی
	ایجاد و حفاظت از منابع مختلف

۳.۲. چارچوب روش تحلیل سلسله‌مراتبی سیستم‌ها

فرآیند تحلیل سلسله‌مراتبی به عنوان یکی از معروف‌ترین فنون تصمیم‌گیری چندمنظوره، روشی است منعطف، قوی و ساده که برای تصمیم‌گیری در شرایطی که معیارهای تصمیم‌گیری متضاد انتخاب بین گزینه‌ها را با مشکل مواجه می‌سازد، مورد استفاده قرار می‌گیرد. این روش ارزیابی چندمعیاری، ابتدا در سال ۱۹۷۰ به وسیله توماس ال ساعتی

پیشنهاد شد و تا کنون کاربردهای متعددی در علوم مختلف داشته است (آلدیان و تایلور، ۲۰۰۵، ص. ۴). این فرآیند یکی از جامع‌ترین نظام‌های طراحی شده برای تصمیم‌گیری با معیارهای چندگانه است؛ زیرا در آن امکان در نظر گرفتن معیارهای مختلف کمی و کیفی در مسأله وجود دارد؛ علاوه بر این، روش مذکور بر مبنای مقایسه زوجی بنا نهاده شده است که قضاوت و محاسبات را آسان می‌کند (شاهین، ۱۳۸۷، ص.

۱۵۴). مزیت اصلی فرآیند تحلیل سلسله‌مراتبی آن است که به محققان کمک می‌کند تا یک مسأله پیچیده به صورت ساختار سلسله‌مراتبی به اجزایی تقسیم شوند (ویلیز^۲، ۲۰۱۳، ص. ۲۷۹) و سپس، به طرز منطقی وزن‌دهی می‌شوند که عوامل مختلف به ترتیب اهمیتشان، اولویت‌بندی می‌شوند (احمدی، اسماعیلی، فیض‌نیا و شریعت‌جعفری، ۱۳۸۲، ص. ۳۲۳). در انجام روش فرآیند تحلیل سلسله‌مراتبی، مراحل زیر اجرا می‌شود:

۱- ایجاد ساختار سلسله‌مراتبی

۲- محاسبه وزن (ضریب) اهمیت شاخص‌ها

۳- محاسبه وزن (ضریب) اهمیت زیرشاخص‌ها

۴- تعیین امتیاز نهایی ظرفیت‌ها (گزینه‌ها) (پور طاهری، ۱۳۸۹، ص. ۸۲).

در این مقاله، کاربرد مشخصی از این روش در رابطه با اولویت‌بندی ویژگی‌های یک روستای خوب براساس نظرات مدیران روستایی و کارشناسان مورد استفاده قرار گرفته است.

۳. مفاهیم، دیدگاه‌ها و مبانی نظری تحقیق

بررسی‌های به‌عمل‌آمده از مطالعات روستایی در فرآیند این پژوهش نشان می‌دهد تا کنون هیچ‌گونه مطالعه علمی، در ایران و دیگر کشورهای جهان در زمینه موضوع «روستای خوب» به عمل نیامده‌است؛ اما در دهه‌های گذشته، موضوع‌هایی هم‌چون «روستای مطلوب»، «روستای نمونه»، «روستای سالم»، «روستای پایدار» و «بوم‌روستا»، مطالعاتی در مناطق مختلف جهان صورت پذیرفته است. همه این مدل‌ها به‌نوعی در پی رسیدن به جامعه مطلوب، پویا، بهینه و توسعه‌یافته برپایه اصول پایداری و توسعه پایدار است و تأثیرپذیری از اندیشه آرمان-شهرگرایی و رسیدن به سکونت‌گاه آرمانی، ویژگی برجسته اکثر این مدل‌ها به شمار می‌آید. در این جا به کلیاتی درباره مدل‌های یادشده پرداخته می‌شود.

- **روستای مطلوب^۳ و روستای نمونه^۴:** این دو مدل بیش‌تر در ادبیات توسعه روستایی کشور هندوستان ریشه دارند (سانگامسواران^۵، ۲۰۰۸، صص. ۴۰-۳۴۸). مفهوم روستای ایده-آل، نشان‌گر آن‌گونه اجتماع روستایی است که دارای اقتصاد شکوفا، خودکفا و پایدار است، الکتریسته مورد نیازش را از انرژی‌های پاک تأمین می‌کند، از منابع آب کافی و غیرآلوده به‌ویژه برای مصارف خانگی و آشامیدنی برخوردار است، روابط متعادل و سازنده با شهر و دیگر سکونت‌گاه‌ها دارد، برخوردار از نظام آموزشی، بهداشت و درمان کارآمد و باکیفیت (برای انسان

و دام)، شبکه دفع فاضلاب، مرکز فناوری اطلاعات، بانک، پاسگاه پلیس، فروشگاه‌های تأمین‌کننده نیازهای خانوارها و کشاورزی، تلفن و انواع وسایل ارتباطی - رسانه‌ای، جاده‌ها و امکانات حمل‌ونقل مناسب و مانند آن است (دانکمن^۶، ۲۰۱۰، صص. ۲۹۵-۲۸۴). سرتیپی‌پور معتقد است برای دست‌یابی به روستای مطلوب، لازم است شش هدف کلان زیر مورد توجه قرار گیرد:

کنترل جمعیت و روستاگریزی؛

سازمان‌دهی سکونت‌گاه‌های روستایی و خدمات‌رسانی؛

احیای اقتصاد روستا و رونق فعالیت‌های اشتغال‌زا؛

حفاظت از عرصه‌های زیست‌محیطی و اجتماعی روستا؛

برنامه‌ریزی جامع کاربری اراضی و مشارکت روستاییان در

فرآیند توسعه (سرتیپی‌پور، ۱۳۸۸، صص. ۱۱۶-۱۱۵).

مدل روستای نمونه نیز که به‌طور گسترده ریشه در ادبیات توسعه روستایی کشور هند دارد، بر روستایی تأکید می‌کند که در آن روستاییان به عنوان تصمیم‌گیرندگان، بازیگران و ذی-نفعان اصلی در ارتباط با توسعه همه‌جانبه، چندبخشی و چندکارکردی عمل می‌کنند تا سرانجام به توسعه پایدار دست یابند و با بهبود مداوم روندهای آینده، کیفیت زندگی در همه ابعاد را بهبود بخشند. همچنین، یک روستای نمونه، سکونت‌گاهی مدرن و پیشرفته است که بر عدالت اجتماعی، ارزش‌های انسانی و معنوی و اصول دموکراتیک و مدنی تکیه دارد (دانت^۷، ۲۰۰۶، ص. ۲).

مرکز توسعه روستایی یک‌پارچه آسیا و اقیانوس آرام^۸ نیز از سال ۱۹۸۵ به این موضوع پرداخته و طرح روستاهای نمونه را به عنوان رویکردی برای توسعه جامع روستایی و اجرای برنامه‌های توسعه یک‌پارچه در سطح روستا پذیرفته است. اجرای روستاهای نمونه در توسعه روستایی (MVRD^۹) به عنوان آزمایشگاه اجتماعی برای آزمون مفاهیم، طرح‌ها و ایده‌های جدید توسعه در طی سال‌های ۱۹۹۰-۱۹۹۷ در کشورهای عضو این مرکز شروع شد. طرح روستاهای نمونه در این مرکز، از طریق ارتقای مشارکت مردم و توان‌مندسازی اجتماعات محلی، نقش مهمی در کاهش فقر، تأمین درآمد، بهبود استانداردهای زندگی و توسعه پایدار جوامع روستایی ایفا کردند. همچنین، بهبود ظرفیت‌سازمانی در سطح روستا یکی از اجزای مهم این پروژه بود. پروژه روستاهای نمونه در سال‌های بعد توسعه یافت و به روستاهای نمونه متمرکز تحول یافت که

(۲) تجدید حیات اقتصادی (از طریق تأسیس مرکز خدمات روستای پایدار به منظور نظارت بر به‌کارگیری تکنولوژی‌های نوین و فراهم‌ساختن فرصت‌های شغلی در زمینه کسب‌وکارهای کوچک) (اسی^{۱۴}، ۲۰۰۸، ص. ۷).

- **اکوویلیج^{۱۵}**: به نظر می‌رسد هم‌اکنون در میان همه مدل‌هایی که دست‌یابی به بهترین وضعیت اجتماع روستایی را هدف قرار داده‌اند، مدل اکوویلیج از گستردگی بیش‌تری در سطح جهان برخوردار است. اروپا، آمریکای شمالی و جنوبی، ژاپن و آسیای جنوب شرقی، اقیانوسیه و آفریقا عمده‌ترین مناطق جهان در زمینه توسعه اکوویلیج به شمار می‌آیند. شبکه اکوویلیج جهانی^{۱۶} به عنوان یک چتر حمایتی از گسترش اکوویلیج‌ها در جهان حمایت می‌کند. مهم‌ترین اهداف این شبکه، حمایت و تشویق روند توسعه پایدار سکونت‌گاهی در سراسر جهان از طریق موارد زیر است:

- تسهیل تبادل دانش و اطلاعات درباره اکوویلیج‌ها در سراسر جهان
- به‌اشتراک‌گذاری اطلاعات از طریق پایگاه اینترنتی
- گسترش برنامه‌ها و فعالیت‌های اجتماعی مشترک برپایه ارزش‌های بنیادین GEN و
- تقویت هم‌کارانی‌ها و فعالیت‌های مشترک جهانی (گ. ای. ان^{۱۷}، ۲۰۱۳).

اکوویلیج سکونت‌گاهی انسان‌محور و کمال‌یافته است که در آن فعالیت‌های انسانی بدون هیچ‌گونه آسیبی با محیط طبیعی یک‌پارچه شده؛ به طوری که پشتیبان توسعه انسان سالم است و به خوبی می‌تواند تا آینده نامحدود پایدار بماند (گیلمن^{۱۸}، ۱۹۹۱، ص. ۱). اکوویلیج از گروه سکونت‌گاه‌ها یا اجتماع‌های آرمان‌گرا محسوب شده و مردم آن در تلاش‌اند با هم‌کارانی جمعی، شیوه بهتری از زندگی را به نمایش بگذارند (سارگیسون^{۱۹}، ۲۰۰۷، ص. ۲۷۰). از سوی دیگر، اکوویلیج‌ها در مقایسه با بیش‌تر اقتصادهای محلی در سراسر جهان، در پی نمایش سطح پویایی بالاتری هستند؛ ولی باید توجه داشته که اکوویلیج‌ها به‌طور گریزناپذیری با شبکه گسترده اقتصاد جهانی پیوند یافته و درون آن محصور شده‌اند (داوسون^{۲۰}، ۲۰۰۶، صص. ۲۶-۶۲). در نهایت، اکو ویلیج را می‌توان این‌طور تعریف کرد که امروزه نیاز روزافزونی به مدل‌های بهینه وجود دارد که بتوانند شرایط زندگی خوب و پایدار را برای انسان‌ها فراهم کنند. اکوویلیج یکی از این‌گونه مدل‌ها به شمار می‌آید که نه تنها در پی پایداری محیط زیست است؛ بلکه پایداری اجتماعی،

در آن نمونه‌سازی در همه ابعاد آن مورد توجه قرار گرفت (پراکاش و گانگندهار ریدی^{۲۱}، ۱۹۹۸، ص. ۲۵).

- **برنامه روستای سالم^{۱۱}**: برنامه روستای سالم ریشه در پروژه‌های شهرهای سالم سازمان بهداشت جهانی دارد. پروژه شهر سالم بر این پایه استوار است که بالابردن سطح سلامت شهروندان از راه پرداختن به بخش‌های اقتصادی، اجتماعی، محیط زیست و بهداشت و درمان امکان‌پذیر است. گرچه پروژه شهر سالم از کشورهای توسعه‌یافته صنعتی آغاز شد؛ اما در کشورهای درحال توسعه به برنامه روستای سالم در نواحی روستایی منجر شد. در برنامه روستای سالم در کنار توسعه اقتصادی، اجتماعی، محیط زیست و بهداشت و درمان، توجه خاصی نیز به تأمین آب آشامیدنی بهداشتی، توسعه سیستم دفن زباله و شبکه دفع فاضلاب و عوامل محلی مؤثر بر سطح سلامت روستاییان می‌شود. مهم‌ترین اهداف پروژه روستای سالم عبارت است از:

- بسیج اجتماعات و ذی‌نفعان روستایی به منظور مشارکت در فعالیت‌های توسعه.
- توان‌مندسازی و تقویت فرآیند تصمیم‌گیری محلی.
- بالابردن میزان آگاهی اجتماعات روستایی در زمینه‌های بهداشت و سلامت و عوامل مرتبط با آن‌ها.
- توسعه و تجهیز پایه‌های محیطی و نیازهای اصلی افزایش سطح سلامت مردم.
- تسهیل و روان‌بخشی هم‌کارانی میان بخش سلامت و بخش‌های دیگر در سطح محلی.
- اولویت‌بخشی به خدمات پایه و محیط زیست.
- تشویق، ترویج و بسیج منابع به منظور توسعه یک‌پارچه اقتصادی- اجتماعی.
- کشورهای نپال، مصر، سریلانکا و مالزی از جمله کشورهایی هستند که برنامه روستای سالم در آن‌ها اجرا شده است (اللهیاری^{۱۲}، ۲۰۱۰، ص. ۲).

- **مدل روستای پایدار^{۱۳}**: این مدل برآمده از اهداف توسعه هزاره سازمان ملل متحد است. در همین راستا، با حمایت سازمان ملل، انجمن توان‌مندسازی بین‌الملل در دهه نخست هزاره سوم میلادی، پروژه‌هایی با همین عنوان در برخی از کشورهای درحال توسعه، به‌ویژه در کشورهای آفریقایی، آغاز کرده است. این مدل بر دو پایه استوار است:

- (۱) فراهم‌آوردن خدمات پایه (بهداشت، آموزش، الکتریسته، آب آشامیدنی پاک و سالم، امنیت غذایی و مسکن)

اقتصادی و کمال‌یابی معنوی انسان را نیز در کانون توجه دارد (فیندهورن فاندیشن^{۲۱}، ۲۰۰۵، ص. ۱).

روستای خوب: در نهایت، بدون بهره‌گیری از خواسته‌ها، نیازها، حساسیت‌ها، دغدغه‌ها، اهداف و آرمان‌های جامعه روستایی نمی‌توان بستر مناسبی برای نیل جامعه روستایی به سوی ترقی، پیشرفت و توسعه فراهم ساخت. از این رو، هنجارهای کیفی سکونت‌گاه‌های انسانی با ویژگی‌های گوناگونی قابل تبیین است. میزان رفاه اقتصادی، سطح توسعه اجتماعی و فرهنگی، کیفیت و کمیّت دسترسی به تسهیلات و امکانات رفاهی و زیرساختی، ساختار نظام مدیریتی، ویژگی‌های کالبدی از نظر ریخت، کارکرد، ادراک، شهود، زیست‌بوم (بهزادفر، نادری و فروزانگر، ۱۳۸۸، ص. ۱۱۲) در کنار عوامل دیگر، نمایان‌گر هنجارهای کیفی هستند. باید دید هنجار خوب بودن سکونت‌گاه روستایی چگونه در ویژگی‌های گوناگون بازتاب می‌یابد. برای درک و دریافت درست این موضوع لازم است به پرسشی بنیادین در این زمینه پاسخ گفت: «تلقی و برداشت کلی روستانشینان و افراد مرتبط با حوزه‌های روستایی از روستای خوب چگونه است؟» از این رو، پیش از هر چیز، برای رسیدن به پاسخی روشن در این زمینه باید شناخت لازم از مفهوم کیفی «خوب بودن» به‌ویژه در ارتباط با سکونت‌گاه‌های انسانی به دست آید.

مفهوم «خوب» بیش‌تر بر ارزش‌ها و اخلاقیات تأکید دارد و با پیشینه تاریخی جامعه، ویژگی‌های فردی و خانوادگی و سطح آگاهی اجتماعی افراد در ارتباط است (کریز^{۲۲}، ۲۰۰۷، ص. ۶). طبیعی است که افراد مختلف با توجه به شرایط گوناگون زیستی، فرهنگی، اجتماعی و ویژگی‌های فردی برداشت‌ها و دلایل گوناگونی از مفهوم خوبی در ذهن داشته‌باشند (ویلکینسون^{۲۳}، ۱۹۹۶، صص. ۴۹۴-۴۸۸). در طول تاریخ جهان، تفکر آرمان‌شهرگرایی از مهم‌ترین تلاش‌های فکری اندیشمندان در ارائه بهترین شرایط سکونت‌گاهی برای زیست انسان‌ها به شمار می‌آید (زرین کوب، ۱۳۷۷، صص. ۲۵۶-۲۲۲). کوین لینچ در کتاب خود با عنوان «نظریه شکل شهر خوب» می‌نویسد: یک سکونت‌گاه انسانی زمانی خوب است که هویت فرهنگی‌اش را تداوم و بهبود بخشد، زمینه بقا و پایداری زیستی جمعیت را فراهم سازد، احساس پیوستگی زمان و فضا را افزایش دهد، امکان رشد فردی و اجتماعی را به وجود آورد، به‌طور پیوسته رو به توسعه گام بردارد و از ارتباطات درونی و بیرونی مناسبی برخوردار باشد (لینچ^{۲۴}، ۱۹۸۱، ص. ۱۱۷).

همچنین، کارآیی مناسب در همه زمینه‌ها و عدالت، دو ویژگی اصلی نظریه لینچ در ارتباط با شهر خوب به شمار می‌آیند. در این پژوهش، منظور از «روستای خوب» سکونت‌گاه مطلوب و مورد نظر کارشناسان و مدیران روستایی است؛ یعنی روستایی که بر پایه شاخص‌های مورد نظر آن‌ها با واژگانی چون «توسعه‌یافته» یا «پیشرفته» تعریف و توصیف می‌شود و شایسته زیست و سکونت انسان روستایی مدرن به شمار می‌آید. بنابراین، «روستای خوب» سکونت‌گاه یا زیست‌گاهی است که با توجه به دیدگاه‌ها، آرمان‌ها، هنجارها، معیارها، نیازها، خواسته‌های مشترک و دلخواه اکثریت ساکنان آن با صفت «خوب» شناخته می‌شود.

۴. یافته‌های تحقیق

۴.۱. بررسی شاخص‌های اقتصادی شناسایی روستای خوب در منطقه

در این بخش، به منظور بررسی وضعیت شاخص‌های اقتصادی در روستاهای منطقه برای رسیدن به جایگاه یک «روستای خوب»، از ۷ شاخص تنوع شغلی و اشتغال کارآمد، دسترسی به بازار، برخورداری از توان پس‌انداز، صنعتی کردن روستاها، خودآتکایی و خودکفایی، کشاورزی نوین، مشارکت در تولید و حضور تعاونی‌ها استفاده شده است. نتایج تحقیق پس از تکمیل پرسش‌نامه‌ها و تحلیل آن‌ها نشان می‌دهد که در مجموع، شاخص دسترسی به بازار با ضریب ۰/۲۴۱ بیش‌ترین رتبه و شاخص مشارکت در تولید و حضور تعاونی‌ها با داشتن ضریب ۰/۰۷۰ کم‌ترین رتبه را به خود اختصاص داده است. بنابراین، روستاهای شهرستان بناب به لحاظ برخورداری از موقعیت خوب جغرافیایی و فاصله مناسب با مرکز شهر و ارتباط مناسب با سایر شهرستان‌های اطراف و برخورداری از امکانات حمل‌ونقلی مناسب، وضعیت بهتری را نسبت به سایر گزینه‌ها تا رسیدن به وضعیت یک روستای خوب دارا می‌باشد. در مقایسه نظرات مدیران روستایی و کارشناسان، شاهد اختلاف نظر در بین آن‌ها نسبت به رتبه‌بندی شاخص‌ها خواهیم بود؛ به نحوی که مدیران روستایی بیش‌ترین رتبه را به شاخص تنوع شغلی و اشتغال کارآمد با ضریب ۰/۲۹۵ اختصاص داده‌اند، در حالی که کارشناسان اولویت را به شاخص دسترسی به بازار با ضریب ۰/۲۶۱ داده‌اند.

جدول ۲- ضریب اهمیت شاخص‌های اقتصادی روستای خوب با توجه به نظرات مدیران و کارشناسان

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

کل			کارشناسان			مدیران روستایی			شاخص‌های اقتصادی
رتبه	درصد	وزن شاخص‌ها	رتبه	درصد	وزن شاخص‌ها	رتبه	درصد	وزن شاخص‌ها	
۲	۲۲,۰	۰,۲۲۰	۳	۱۴,۶	۰,۱۴۶	۱	۲۹,۵	۰,۲۹۵	تنوع شغلی و اشتغال کارآمد
۱	۲۴,۱	۰,۲۴۱	۱	۲۶,۱	۰,۲۶۱	۲	۲۲,۱	۰,۲۲۱	دسترسی به بازار
۳	۱۲,۵	۰,۱۲۵	۶	۱۰,۵	۰,۱۰۵	۳	۱۴,۴	۰,۱۴۴	برخوردار از توان پس‌انداز
۴	۱۲,۰	۰,۱۲۰	۲	۱۵,۹	۰,۱۵۹	۶	۸,۱	۰,۰۸۱	صنعتی کردن روستاها
۶	۱۰,۵	۰,۱۰۵	۵	۱۱,۶	۰,۱۱۶	۵	۹,۴	۰,۰۹۴	خودآتکایی و خودکفایی
۵	۱۱,۹	۰,۱۱۹	۴	۱۳,۸	۰,۱۳۸	۴	۹,۹	۰,۰۹۹	کشاورزی نوین
۷	۷,۰	۰,۰۷۰	۷	۷,۶	۰,۰۷۶	۷	۶,۵	۰,۰۶۵	مشارکت در تولید و حضور تعاونی‌ها
	۱۰۰	۱		۱۰۰	۱		۱۰۰	۱	جمع
ضریب ناسازگاری = ۰/۰۶			ضریب ناسازگاری = ۰/۰۰			ضریب ناسازگاری = ۰/۰۰			ضریب سازگاری

جذب آن‌ها، ۵ شاخص فرهنگی (آگاهی از دستاوردهای نوین علمی، احترام به ارزش‌های دینی و سایر ارزش‌ها، بالابودن سطح فرهنگ عمومی، روحیه نوگرایی و پیشرفت‌خواهی، احساس تعلق مکانی) و ۴ شاخص در زمینه مدیریت (فانون‌مداری، شایسته‌سالاری، توجه به محیط زیست، توجه به مشکلات مردم روستایی و مشارکت‌دادن آن‌ها در تصمیم‌گیری، تمرکز بر زمینه‌های اقتصادی در مدیریت روستا) مورد استفاده قرار گرفته است.

۲.۴. بررسی معیارهای اجتماعی، فرهنگی و مدیریتی

شناسایی روستای خوب در منطقه

در این بخش هم به منظور بررسی وضعیت اجتماعی، فرهنگی و مدیریتی روستاهای منطقه نسبت به رسیدن به جایگاه یک «روستای خوب»، در مجموع، ۱۵ شاخص به ترتیب، ۶ شاخص اجتماعی (سرمایه‌های اجتماعی، نبود انواع بزهکاری و مشکلات اجتماعی، برابری و عدالت اجتماعی، طراوت و سرزندگی مردم روستایی، روابط متعادل با دیگر سکونت‌گاه‌ها و بالابودن سطح دانش و مهارت‌های افراد و امکان

جدول ۳- ضریب اهمیت شاخص‌های اجتماعی روستای خوب با توجه به نظرات مدیران و کارشناسان

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

کل			کارشناسان			مدیران روستایی			شاخص‌های اجتماعی
رتبه	درصد	وزن شاخص‌ها	رتبه	درصد	وزن شاخص‌ها	رتبه	درصد	وزن شاخص‌ها	
۱	۲۹,۶	۰,۲۹۶	۲	۲۳,۴	۰,۲۳۴	۱	۳۵,۹	۰,۳۵۹	سرمایه‌های اجتماعی
۲	۲۵,۵	۰,۲۵۵	۱	۲۶,۲	۰,۲۶۲	۲	۲۴,۸	۰,۲۴۸	نبود انواع بزهکاری و مشکلات اجتماعی
۳	۱۹,۲	۰,۱۹۲	۳	۲۱,۲	۰,۲۱۲	۳	۱۷,۱	۰,۱۷۱	برابری و عدالت اجتماعی
۴	۱۰,۸	۰,۱۰۸	۵	۱۱,۰	۰,۱۱۰	۴	۱۰,۵	۰,۱۰۵	طراوت و سرزندگی مردم روستایی
۶	۵,۶	۰,۰۵۶	۶	۴,۷	۰,۰۴۷	۵	۶,۶	۰,۰۶۶	بالابودن سطح دانش و مهارت‌های افراد و امکان جذب آن‌ها
۵	۹,۳	۰,۰۹۳	۴	۱۳,۶	۰,۱۳۶	۶	۵,۱	۰,۰۵۱	روابط متعادل با دیگر سکونت‌گاه‌ها
	۱۰۰	۱		۱۰۰	۱		۱۰۰	۱	جمع
ضریب ناسازگاری = ۰/۰۷			ضریب ناسازگاری = ۰/۰۰			ضریب ناسازگاری = ۰/۰۰			ضریب سازگاری

اجتماعی با ضریب ۰/۲۳۴ بالاترین اولویت و شاخص بالابودن سطح دانش و مهارت‌های افراد و امکان جذب آن‌ها کم‌ترین

نتایج جدول (۳) حاصل از بررسی وضعیت اجتماعی روستاهای منطقه، نشان‌دهنده آن است که شاخص سرمایه

رتبه را با داشتن ضریب ۰/۰۵۶ به خود اختصاص داده‌اند. بنابراین، می‌توان گفت روستاهای این منطقه از میزان مشارکت، اعتماد و انسجام بالایی در زمینه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی برخوردار هستند که این خود می‌تواند به عنوان یکی از نقاط قوت برای روستاهای این منطقه در راستای اجرای برنامه‌های مختلف قرار گرفته و فاصله این روستاها را برای رسیدن به وضعیت مطلوب در نظر گرفته شده برای یک روستای خوب، نزدیک‌تر کند. با در نظر گرفتن نظرات مدیران روستایی و کارشناسان در زمینه اولویت‌بندی شاخص‌های اجتماعی، اختلاف نظر وجود دارد؛ به طوری که مدیران روستایی اولویت بیش‌تر را به شاخص سرمایه‌های اجتماعی با ضریب ۰/۳۵۹ و کارشناسان اولویت را به شاخص نبود انواع بزهکاری و مشکلات اجتماعی با ضریب ۰/۲۶۲ اختصاص داده‌اند.

نتایج جدول (۴) در زمینه وضعیت فرهنگی روستاهای منطقه، نشان‌دهنده از اولویت برتر شاخص روحیه نوگرایی و

پیشرفت‌خواهی با داشتن ضریب ۰/۳۴۵ و کم‌ترین اولویت را با شاخص احساس تعلق مکانی با ضریب ۰/۰۵۱ می‌باشد. در نتیجه، می‌توان گفت روستاهای این منطقه به علت برخورداری از روحیه تجدد و پیشرفت‌خواهی که از پیش‌شرط‌های لازم و مهم برای تغییر و رسیدن به وضعیت مورد قبول از لحاظ سطح توسعه انسانی می‌باشد و در دل خود آگاهی و خودباوری مردم را در بر داشته، می‌تواند عامل بسیار مهمی به شرط مدیریت صحیح، جهت برطرف کردن نقاط ضعف موجود در زمینه فرهنگی و رسیدن به وضعیت روستای مطلوب و سالم مورد استفاده قرار گیرد. با بررسی نظرات مدیران روستایی و کارشناسان در زمینه اولویت‌بندی شاخص‌های فرهنگی، مدیران روستایی بیش‌ترین اولویت را به شاخص روحیه نوگرایی و پیشرفت‌خواهی با ضریب ۰/۳۷۸ و کارشناسان به شاخص احترام به ارزش‌های دینی و سایر ارزش‌ها با ضریب ۰/۳۱۲ اختصاص داده‌اند که این اختلاف ناچیز بین نظرات این دو گروه را نشان می‌دهد.

جدول ۴- ضریب اهمیت شاخص‌های فرهنگی روستای خوب

با توجه به نظرات مدیران و کارشناسان

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

کل			کارشناسان			مدیران روستایی			شاخص‌های فرهنگی
رتبه	درصد	وزن شاخص‌ها	رتبه	درصد	وزن شاخص‌ها	رتبه	درصد	وزن شاخص‌ها	
۱	۳۴،۵	۰،۳۴۵	۲	۳۱،۲	۰،۳۱۲	۱	۳۷،۸	۰،۳۷۸	روحیه نوگرایی و پیشرفت‌خواهی
۲	۳۱،۴	۰،۳۱۴	۱	۳۲،۸	۰،۳۲۸	۲	۳۰،۱	۰،۳۰۱	احترام به ارزش‌های دینی و سایر ارزش‌ها
۳	۱۹،۷	۰،۱۹۷	۳	۲۲،۸	۰،۲۲۸	۳	۱۶،۶	۰،۱۶۶	آگاهی از دستاوردهای نوین علمی
۴	۹،۴	۰،۰۹۴	۴	۹،۱	۰،۰۹۱	۴	۹،۷	۰،۰۹۷	بالابودن سطح فرهنگ عمومی
۵	۵،۱	۰،۰۵۱	۵	۴،۲	۰،۰۴۲	۵	۵،۹	۰،۰۵۹	احساس تعلق مکانی
	۱۰۰	۱		۱۰۰	۱		۱۰۰	۱	جمع
ضریب ناسازگاری = ۰/۰۵			ضریب ناسازگاری = ۰/۰۰			ضریب ناسازگاری = ۰/۰۰			ضریب سازگاری

روستا را در پی خواهند داشت. در نتیجه، خود این عوامل در کنار سایر نقاط قوت ذکر شده، زمینه خوبی برای ارتقای روستاهای این شهرستان به وضعیت روستای خوب خواهد بود. نتایج حاصل از نظرات دو گروه مدیران روستایی و کارشناسان مربوطه، نشان‌دهنده عدم وجود اختلاف نظر بین این دو گروه است؛ یعنی هر دو گروه اولویت بیش‌تر را به شاخص توجه به مشکلات مردم روستایی و مشارکت‌دادن آن‌ها در تصمیم‌گیری با ضریب ۰/۵۱۵ اختصاص داده‌اند.

یافته‌های جدول (۷) در زمینه وضعیت مدیریتی روستاهای شهرستان بناب، نشان می‌دهد که شاخص توجه به مشکلات مردم روستایی و مشارکت‌دادن آن‌ها در تصمیم‌گیری، با داشتن ضریب ۰/۵۱۵ بالاترین رتبه و شاخص توجه به محیط زیست، کم‌ترین رتبه را با ضریب ۰/۱۱۸ به خود اختصاص داده است. بنابراین، می‌توان گفت که مدیران و مسؤولان مربوط به روستا با توجه کردن به مسائل و مشکلات مردم و مشارکت‌دادن آن‌ها در تصمیم‌گیری‌های مربوط به روستاها، موفقیت بیش‌تری در زمینه اجرا و تحقق برنامه‌های روستایی و جلب رضایت مردم

جدول ۵- ضریب اهمیت شاخص‌های مدیریتی روستای خوب با توجه به نظرات مدیران و کارشناسان

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

کل			کارشناسان			مدیران روستایی			شاخص‌های مدیریتی
رتبه	درصد	وزن شاخص‌ها	رتبه	درصد	وزن شاخص‌ها	رتبه	درصد	وزن شاخص‌ها	
۱	۵۱,۵	۰,۵۱۵	۱	۵۱,۶	۰,۵۱۶	۱	۵۱,۵	۰,۵۱۵	توجه به مشکلات مردم روستایی و مشارکت دادن آن‌ها در تصمیم‌گیری
۲	۲۳,۲	۰,۲۳۲	۲	۲۰,۵	۰,۲۰۵	۲	۲۵,۹	۰,۲۵۹	تمرکز بر زمینه‌های اقتصادی در مدیریت روستا
۳	۱۳,۵	۰,۱۳۵	۳	۱۷,۰	۰,۱۷۰	۴	۱۰,۰	۰,۱۰۰	قانون‌مداری، شایسته‌سالاری
۴	۱۱,۸	۰,۱۱۸	۴	۱۱,۰	۰,۱۱۰	۳	۱۲,۷	۰,۱۲۷	توجه به محیط زیست
	۱۰۰	۱		۱۰۰	۱		۱۰۰	۱	جمع
ضریب ناسازگاری = ۰/۰۳			ضریب ناسازگاری = ۰/۰۴			ضریب ناسازگاری = ۰/۰۱			ضریب سازگاری

تحقیق نشان‌دهنده آن است که شاخص وجود امکانات آموزشی و بهداشتی با ضریب ۰/۱۳۶ بیش‌ترین رتبه و شاخص سامان‌دهی و نوسازی مسکن روستایی با ضریب ۰/۰۹۶ کم‌ترین رتبه را به خود اختصاص داده است. بنابراین، با توجه به نتایج حاصل‌شده، می‌توان گفت روستاهای منطقه از لحاظ برخورداری از زیرساخت‌های مورد نیاز در وضعیت بهتری قرار گرفته؛ اما در زمینه اصول معماری و ساخت‌وساز مسکن روستایی، دچار ضعف اساسی است و نیازمند توجه جدی در این زمینه است. در مقایسه نظرات مدیران روستایی و کارشناسان مربوطه، اختلاف نظری در رابطه با اولویت‌بندی شاخص‌های کالبدی وجود ندارد و هر دو گروه اولویت بیش‌تر را به شاخص وجود امکانات و زیرساخت‌های مناسب حمل‌ونقل اختصاص داده‌اند.

۳.۴. بررسی معیارهای کالبدی و زیست‌محیطی شناسایی روستای خوب در منطقه

در این بخش هم به منظور بررسی وضعیت کالبدی و زیست‌محیطی روستاهای منطقه نسبت به رسیدن به جایگاه یک «روستای خوب»، در مجموع، ۸ شاخص به ترتیب، ۵ شاخص در زمینه کالبدی (رعایت اصول زیبایی در معماری روستایی، وجود امکانات آموزشی و بهداشتی مناسب، وجود امکانات تفریحی مناسب، وجود امکانات و زیرساخت‌های مناسب حمل‌ونقل و سامان‌دهی و نوسازی مسکن روستایی) و ۳ شاخص در زمینه زیست‌محیطی (توجه به آلودگی ناشی از کود و سموم شیمیایی، بهداشت زیست‌محیطی و ایجاد و حفاظت از منابع مختلف) مورد استفاده قرار گرفته است. نتایج جدول (۶) در رابطه با وضعیت کالبدی روستاهای شهرستان بناب تا رسیدن به جایگاه روستای خوب است. نتایج

جدول ۶- ضریب اهمیت شاخص‌های کالبدی روستای خوب با توجه به نظرات مدیران و کارشناسان

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

کل			کارشناسان			مدیران روستایی			شاخص‌های کالبدی
رتبه	درصد	وزن شاخص‌ها	رتبه	درصد	وزن شاخص‌ها	رتبه	درصد	وزن شاخص‌ها	
۲	۲۶,۳	۰,۲۶۳	۱	۱۲,۹	۰,۱۲۹	۱	۳۹,۸	۰,۳۹۸	وجود امکانات و زیرساخت‌های مناسب حمل‌ونقل
۱	۳۶,۶	۰,۳۶۶	۳	۴۵,۵	۰,۴۵۵	۲	۲۷,۸	۰,۲۷۸	وجود امکانات آموزشی و بهداشتی مناسب
۳	۱۳,۸	۰,۱۳۸	۴	۱۲,۷	۰,۱۲۷	۳	۱۴,۸	۰,۱۴۸	رعایت اصول زیبایی در معماری روستایی
۴	۱۳,۶	۰,۱۳۶	۲	۱۷,۶	۰,۱۷۶	۴	۹,۷	۰,۰۹۷	وجود امکانات تفریحی مناسب
۵	۹,۶	۰,۰۹۶	۵	۱۱,۳	۰,۱۱۳	۵	۸,۰	۰,۰۸۰	سامان‌دهی و نوسازی مسکن روستایی
	۱۰۰	۱		۱۰۰	۱		۱۰۰	۱	جمع
ضریب ناسازگاری = ۰/۰۵			ضریب ناسازگاری = ۰/۰۱			ضریب ناسازگاری = ۰/۰۴			ضریب سازگاری

نظرات مدیران روستایی و کارشناسان مربوطه در رابطه با اولویت بندی شاخص های زیست محیطی شاهد اختلاف نظر اندکی خواهیم بود؛ به طوری که مدیران روستایی اولویت را به شاخص توجه به آلودگی ناشی از کود و سموم شیمیایی با ضریب ۰/۵۸۷ و کارشناسان اولویت را به شاخص بهداشت زیست محیطی با ضریب ۰/۵۷۳ اختصاص داده اند.

در رابطه با وضعیت زیست محیطی روستاهای شهرستان بناب تا رسیدن به جایگاه روستای خوب، نتایج جدول (۷) نشان دهنده آن است که شاخص توجه به آلودگی ناشی از کود و سموم شیمیایی با ضریب ۰/۴۴۷ بیشترین رتبه را به خود اختصاص داده است؛ اما با توجه به در نظر گرفتن نتایج کلی تحقیق، می توان گفت روستاهای این شهرستان از لحاظ زیست محیطی در موقعیت مناسبی قرار ندارند. در مقایسه

جدول ۷- ضریب اهمیت شاخص های زیست محیطی روستای خوب با توجه به نظرات مدیران و کارشناسان

مأخذ: یافته های پژوهش، ۱۳۹۴

کل			کارشناسان			مدیران روستایی			شاخص های زیست محیطی
رتبه	درصد	وزن شاخص ها	رتبه	درصد	وزن شاخص ها	رتبه	درصد	وزن شاخص ها	
۱	۴۴,۷	۰,۴۴۷	۲	۳۰,۸	۰,۳۰۸	۱	۵۸,۷	۰,۵۸۷	توجه به آلودگی ناشی از کود و سموم شیمیایی
۲	۴۲,۶	۰,۴۲۶	۱	۵۷,۳	۰,۵۷۳	۲	۲۷,۸	۰,۲۷۸	بهداشت زیست محیطی
۳	۱۲,۷	۰,۱۲۷	۳	۱۱,۹	۰,۱۱۹	۳	۱۳,۵	۰,۱۳۵	ایجاد و حفاظت از منابع مختلف
	۱۰۰	۱		۱۰۰	۱		۱۰۰	۱	جمع
ضریب ناسازگاری = ۰/۰۶			ضریب ناسازگاری = ۰/۰۰			ضریب ناسازگاری = ۰/۰۰			ضریب سازگاری

موقعیت بهتری را نسبت به سایر ابعاد مطرح شده برای برخورداری از ویژگی های یک «روستای خوب» دارا هستند. در مقایسه نظرات مدیران روستایی و کارشناسان، ما شاهد اختلاف نظری در رابطه با اولویت شاخص اقتصادی نمی باشیم و می توان گفت هر دو گروه اولویت را به شرایط اقتصادی داده اند.

۴.۴. بررسی معیارهای شناسایی روستای خوب در منطقه

در یک ارزیابی کلی می توان گفت براساس نظرات کارشناسان شهرستان و مدیران روستایی، بعد اقتصادی با ضریب ۰/۳۴۹ بیشترین رتبه و شاخص زیست محیطی کمترین رتبه را با ضریب ۰/۰۷۶ به خود اختصاص دادند. بنابراین، می توان گفت روستاهای این شهرستان از لحاظ اقتصادی

جدول ۸- ضریب اهمیت شاخص های ششگانه با توجه به نظرات مدیران و کارشناسان

مأخذ: یافته های پژوهش، ۱۳۹۴

کل			کارشناسان			مدیران روستایی			متغیر
رتبه	درصد	وزن شاخص ها	رتبه	درصد	وزن شاخص ها	رتبه	درصد	وزن شاخص ها	
۱	۳۴,۹	۰,۳۴۹	۱	۳۳,۵	۰,۳۳۵	۱	۳۶,۲	۰,۳۶۲	اقتصادی
۳	۱۶,۷	۰,۱۶۷	۳	۱۵,۳	۰,۱۵۳	۲	۱۸,۰	۰,۱۸۰	اجتماعی
۲	۱۸,۳	۰,۱۸۳	۲	۲۱,۸	۰,۲۱۸	۳	۱۴,۷	۰,۱۴۷	فرهنگی
۵	۹,۷	۰,۰۹۷	۶	۶,۵	۰,۰۶۵	۴	۱۳,۰	۰,۱۳۰	کالبدی
۴	۱۲,۸	۰,۱۲۸	۴	۱۴,۲	۰,۱۴۲	۵	۱۱,۵	۰,۱۱۵	مدیریتی
۶	۷,۶	۰,۰۷۶	۵	۸,۷	۰,۰۸۷	۶	۶,۶	۰,۰۶۶	زیست محیطی
	۱۰۰	۱		۱۰۰	۱		۱۰۰	۱	جمع
ضریب ناسازگاری = ۰/۰۳			ضریب ناسازگاری = ۰/۰۰			ضریب ناسازگاری = ۰/۰۱			ضریب سازگاری

بعد از رسیدن به این نتیجه که روستاهای شهرستان بناب در کدام ابعاد و شاخص ها، به ویژگی های یک «روستای خوب» نزدیک

۴.۵. تحلیل مقایسه نظرات مدیران و کارشناسان روستایی در زمینه اولویت بندی معیارهای روستای خوب

می‌شوند، در این مرحله با استفاده از آزمون تی دونمونه‌ای، تفاوت بین نظرات مدیران روستایی و کارشناسان شهرستان را با یکدیگر مقایسه می‌شود. برای این منظور، وزن‌های متغیرها و شاخص‌های هر

جدول ۹- تحلیل مقایسه‌ای نظرات مدیران و کارشناسان در رابطه با معیارهای روستای خوب

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

شاخص‌ها	نوع فرض	آماره T	درجه آزادی	سطح معناداری	میانگین تفاوت‌ها	آزمون لون	
						F	سطح معناداری
اقتصادی	برابری واریانس‌ها	۰/۳۶۲	۱۸	۰/۷۲۱	۰/۲۷۱	۲۱/۸۹۵	* ۰/۰۰۰
اجتماعی	برابری واریانس‌ها	۱/۰۸۲	۱۸	۰/۲۹۴	۰/۰۲۷۳	۰/۶۳۷	۰/۴۳۵
فرهنگی	برابری واریانس‌ها	-۳/۲۰۶	۱۸	۰/۰۰۵	-۰/۰۷۱۰	۵/۰۴۸	* ۰/۰۳۷
کلیدی	برابری واریانس‌ها	۲/۱۱۱	۱۸	۰/۴۹۵	۰/۰۶۴۶	۰/۴۹۴	۰/۴۹۱
مدیریتی	برابری واریانس‌ها	-۰/۴۹۹	۱۸	۰/۶۲۴	-۰/۰۲۷۵	۳/۲۲	* ۰/۰۹۰
زیست‌محیطی	برابری واریانس‌ها	-۰/۶۲۳	۱۸	۰/۵۴۱	-۰/۰۲۰۵	۴/۲۴۰	* ۰/۰۵۴

با توجه به نتایج جدول (۹)، بعد از کنترل نمره پیش‌آزمون لون، نمره ابعاد اقتصادی، فرهنگی، مدیریتی و زیست‌محیطی معنادار بوده است ($Sig < 0/05 =$ فرضیه یک)؛ یعنی در رابطه با

جدول ۱۰- تحلیل مقایسه‌ای نظرات مدیران و کارشناسان در رابطه با شاخص‌های اقتصادی روستای خوب

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

شاخص‌ها	نوع فرض	آماره T	درجه آزادی	سطح معناداری	میانگین تفاوت‌ها	آزمون لون	
						F	سطح معناداری
تنوع شغلی و اشتغال کارآمد	برابری واریانس‌ها	۲/۶۷۷	۱۸	۰/۰۱۸۰	۰/۱۴۹	۴/۴۳۵	۰/۰۵۰
خوداتکایی و خودکفایی	برابری واریانس‌ها	-۰/۶۵۸	۱۸	۰/۵۱۹	-۰/۰۳۹	۱/۳۹۷	۰/۰۰۲
برخوردار از توان‌پس‌انداز	برابری واریانس‌ها	۱/۳۳۰	۱۸	۰/۲۰۰	۰/۰۳۹	۱/۶۰۳	۰/۲۲۲
صنعتی کردن روستاها	برابری واریانس‌ها	-۳/۸۹۰	۱۸	۰/۰۰۱	-۰/۰۷۷	۳/۶۲۴	۰/۰۷۲
دسترسی به بازار	برابری واریانس‌ها	-۰/۸۵۴	۱۸	۰/۴۰۴	-۰/۰۲۲	۱/۴۹۷	۰/۲۳۷
کشاورزی نوین	برابری واریانس‌ها	-۰/۸۰۳	۱۸	۰/۴۳۲	-۰/۰۳۹	۰/۰۸۳	۰/۷۷۷
مشارکت در تولید و حضور تعاونی‌ها	برابری واریانس‌ها	-۰/۴۲۶	۱۸	۰/۶۷۵	-۰/۰۱۰	۱/۳۹۱	۰/۲۵۴

با توجه به نتایج جدول (۱۰)، بعد از کنترل نمره پیش‌آزمون لون، نمره شاخص‌های تنوع شغلی و اشتغال کارآمد، خوداتکایی و خودکفایی و صنعتی کردن روستاها معنادار بوده است ($Sig < 0/05 =$ فرضیه یک)؛ یعنی در رابطه با

جدول ۱۱- تحلیل مقایسه‌ای نظرات مدیران و کارشناسان در رابطه با شاخص‌های اجتماعی روستای خوب

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

شاخص‌ها	نوع فرض	آماره T	درجه آزادی	سطح معناداری	میانگین تفاوت‌ها	آزمون لون	
						F	سطح معناداری
سرمایه‌های اجتماعی	برابری واریانس‌ها	۱/۶۰۵	۱۸	۰/۱۲۵	۰/۱۲۴	۵/۳۴	* ۰/۰۲۳
نبود انواع بزهکاری و مشکلات اجتماعی	برابری واریانس‌ها	-۰/۱۸۶	۱۸	۰/۸۵۵	-۰/۰۱۳	۲۵/۴۵	* ۰/۰۰۰
برابری و عدالت اجتماعی	برابری واریانس‌ها	-۱/۲۶	۱۸	۰/۲۲۲	-۰/۰۴۰	۱/۹۳	۰/۱۸۱
طراوت و سرزندگی مردم روستایی	برابری واریانس‌ها	-۰/۱۸۸	۱۸	۰/۸۵۳	-۰/۰۰۵	۳/۰۱	۰/۱۰۰
روابط متعادل با دیگر سکونت‌گاه‌ها	برابری واریانس‌ها	۰/۹۱۷	۱۸	۰/۳۷۱	۰/۰۱۹	۲/۸۱	۰/۱۱۰
بالا بودن سطح دانش و مهارت‌های افراد و امکان جذب آن‌ها	برابری واریانس‌ها	-۱/۸۸۷	۱۸	۰/۰۷۵	-۰/۰۸۴	۸/۶۵	* ۰/۰۰۹

در رابطه با میزان اولویت در این شاخص‌ها بین نظرات دو گروه کارشناسان اختلاف معناداری وجود دارد؛ اما در سایر شاخص‌ها و متغیرها اختلاف معناداری بین این دو گروه مشاهده نشد.

با توجه نتایج جدول (۱۱) حاصل از شاخص‌های اجتماعی، بعد از کنترل نمره پیش‌آزمون لون، نمره شاخص‌های نبود انواع بزهکاری و مشکلات اجتماعی، بالابودن سطح دانش و مهارت‌های افراد و امکان جذب آن‌ها و سرمایه‌های اجتماعی روستاها معنادار بوده است ($Sig < 0/05$ = فرضیه یک)؛ یعنی

جدول ۱۲- تحلیل مقایسه‌ای نظرات مدیران و کارشناسان در رابطه با شاخص‌های فرهنگی روستای خوب

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

آزمون لون		میانگین تفاوت‌ها	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره T	نوع فرض	شاخص‌ها
سطح معناداری	F						
۰/۲۶۹	۱/۳۰	۰/۰۶۶	۰/۴۵۶	۱۸	۰/۷۶۳	برابری واریانس‌ها	روحیه نوگرایی و پیشرفت‌خواهی
۰/۰۶۳ *	۳/۹۱	-۰/۰۲۷	۰/۷۳۲	۱۸	-۰/۳۴۸	برابری واریانس‌ها	احترام به ارزش‌های دینی و غیره
۰/۳۹۲	۰/۷۶۹	-۰/۰۶۱	۰/۰۵۶	۱۸	-۲/۰۴۳	برابری واریانس‌ها	آگاهی از دستاوردهای نوین علمی
۰/۱۳۸	۲/۴۱۵	۰/۰۰۶	۰/۸۲۶	۱۸	۰/۲۲۳	برابری واریانس‌ها	بالابودن سطح فرهنگ عمومی
۰/۲۶۱	۱/۳۴	۰/۰۱۷	۰/۴۰۶	۱۸	۰/۸۵۱	برابری واریانس‌ها	احساس تعلق مکانی

این شاخص‌ها بین نظرات دو گروه کارشناسان اختلاف معناداری وجود دارد؛ اما در سایر شاخص‌ها و متغیرها اختلاف معناداری بین این دو گروه مشاهده نشد.

با توجه نتایج جدول (۱۲) حاصل از شاخص‌های فرهنگی، بعد از کنترل نمره پیش‌آزمون لون، نمره شاخص احترام به ارزش‌های دینی و سایر ارزش‌ها روستاها معنادار بوده است ($Sig < 0/05$ فرضیه یک)؛ یعنی در رابطه با میزان اولویت در

جدول ۱۳- تحلیل مقایسه‌ای نظرات مدیران و کارشناسان در رابطه با شاخص‌های کالبدی روستای خوب

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

آزمون لون		میانگین تفاوت‌ها	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره T	نوع فرض	شاخص‌ها
سطح معناداری	F						
۰/۹۹۷	۰/۰۰۰	۰/۲۶۸	۰/۰۰۲	۱۸	۳/۵۷۷	برابری واریانس‌ها	رعایت اصول زیبایی در معماری روستایی
۰/۶۲۳	۰/۲۵۰	-۰/۱۷۷	۰/۰۱۷	۱۸	-۲/۶۲۱	برابری واریانس‌ها	وجود امکانات آموزشی و بهداشتی مناسب
۰/۰۸۸ *	۳/۲۴	۰/۰۲۱	۰/۴۸۱	۱۸	۰/۷۲۰	برابری واریانس‌ها	وجود امکانات تفریحی مناسب
۰/۵۳۲	۰/۴۰۶	-۰/۷۹۱	۰/۰۳۵	۱۸	-۲/۲۸۴	برابری واریانس‌ها	وجود امکانات و زیرساخت‌های مناسب حمل‌ونقل
۰/۸۷۷	۰/۰۲۵	-۰/۰۳۳	۰/۳۵۴	۱۸	-۰/۹۵۲	برابری واریانس‌ها	سامان‌دهی و نوسازی مسکن روستایی

این شاخص‌ها بین نظرات دو گروه کارشناسان، اختلاف معناداری وجود دارد؛ اما در سایر شاخص‌ها و متغیرها اختلاف معناداری بین این دو گروه مشاهده نشد.

با توجه به نتایج جدول (۱۳) حاصل از شاخص‌های کالبدی، بعد از کنترل نمره پیش‌آزمون لون، نمره شاخص وجود امکانات تفریحی مناسب روستاها، معنادار بوده است ($Sig < 0/05$ فرضیه یک)؛ یعنی در رابطه با میزان اولویت در

جدول ۱۴- تحلیل مقایسه‌ای نظرات مدیران و کارشناسان در رابطه با شاخص‌های مدیریتی روستای خوب

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

آزمون لون		میانگین تفاوت‌ها	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره T	نوع فرض	شاخص‌ها
سطح معناداری	F						
۰/۰۹۶ *	۳/۰۸	-۰/۰۰۰	۰/۹۹۴	۱۸	-۰/۰۰۸	برابری واریانس‌ها	قانون‌مداری، شایسته‌سالاری
۰/۴۱۶	۰/۶۹۳	۰/۰۵۳۹	۰/۳۵۴	۱۸	۰/۹۵۱	برابری واریانس‌ها	توجه به محیط زیست
۰/۰۱۵ *	۷/۲۱۸	-۰/۰۷۰۰	۰/۰۷۵	۱۸	-۱/۸۸۹	برابری واریانس‌ها	توجه به مشکلات مردم روستایی و مشارکت‌دادن آن‌ها در تصمیم‌گیری
۰/۲۶۵	۱/۳۲۶	۰/۰۱۶۷	۰/۶۴۶	۱۸	۰/۴۶۷	برابری واریانس‌ها	تمرکز بر زمینه‌های اقتصادی در مدیریت روستا

بین نظرات دو گروه کارشناسان، اختلاف معناداری وجود دارد؛ اما در سایر شاخص‌ها و متغیرها، اختلاف معناداری بین این دو گروه مشاهده نشد.

با توجه نتایج جدول (۱۴) حاصل از شاخص‌های مدیریتی، بعد از کنترل نمره پیش‌آزمون لون، نمره شاخص‌های توجه به مشکلات مردم روستایی و مشارکت‌دادن آن‌ها در تصمیم‌گیری و قانون‌مداری، شایسته‌سالاری معنادار بوده است ($\text{Sig} < 0/05$) = فرضیه یک؛ یعنی در رابطه با میزان اولویت در این شاخص‌ها

جدول ۱۵- تحلیل مقایسه‌ای نظرات مدیران و کارشناسان در رابطه با شاخص‌های زیست‌محیطی روستای خوب

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

شاخص‌ها	نوع فرض	آماره T	درجه آزادی	سطح معناداری	میانگین تفاوت‌ها	
					F	آزمون لون
توجه به آلودگی ناشی از کود و سموم شیمیایی	برابری واریانس‌ها	۲/۲۳۲	۱۸	۰/۰۳۹	۰/۲۷۹	۰/۰۳۲
بهداشت زیست‌محیطی	برابری واریانس‌ها	-۲/۶۸۵	۱۸	۰/۰۱۵	-۰/۲۹۵	۰/۰۸۱
ایجاد و حفاظت از منابع مختلف	برابری واریانس‌ها	۰/۲۳۵	۱۸	۰/۸۱۷	۰/۰۱۶	۲/۲۳۱

شاخص‌های زیست‌محیطی با ۷/۶ درصد بوده است. بنابراین، فرضیه اول تحقیق مورد تأیید قرار می‌گیرد. از سوی دیگر، برای پاسخ‌گویی به سؤال دوم تحقیق؛ یعنی این که آیا تفاوتی بین نظرات کارشناسان و مدیران روستایی در زمینه ارجحیت معیارهای شناسایی روستای خوب در منطقه مورد مطالعه وجود دارد؟ براساس آزمون تی دونمونه‌ای بر مبنای تحلیل واریانس‌ها، مشاهده شد که از بین معیارهای شش‌گانه، در معیارهای اقتصادی، فرهنگی، کالبدی و زیست‌محیطی، فرض عدم برابری واریانس‌ها تأیید شده است؛ یعنی بین کارشناسان و مدیران روستایی، اختلاف معناداری در معیارهای شناسایی یک سکونت‌گاه به عنوان روستای خوب وجود دارد. در شاخص‌های ۳۶ گانه فقط در ۶ شاخص سرمایه‌های اجتماعی، نبود انواع بزهکاری و مشکلات اجتماعی، احترام به ارزش‌های دینی و سایر ارزش‌ها، وجود امکانات تفریحی مناسب، قانون‌مداری، شایسته‌سالاری و توجه به مشکلات مردم روستایی و مشارکت‌دادن آن‌ها در تصمیم‌گیری، فرض عدم برابری واریانس‌ها تأیید شده است. بنابراین، در اکثر قریب به اتفاق شاخص‌ها، اختلاف معناداری بین نظرات دو گروه کارشناسان وجود ندارد و در نتیجه، فرضیه دوم مورد تأیید قرار می‌گیرد.

یادداشت‌ها

1. Aldian & Taylor
2. Wheeler
3. Ideal Village
4. Model Village
5. Sangameswaran
6. Duenckmann
7. DONET (Development Organizations Network)
8. Centre on Integrated Rural Development for Asia and the Pacific

با توجه نتایج جدول (۱۵) حاصل از شاخص‌های زیست‌محیطی، بعد از کنترل نمره پیش‌آزمون لون، اختلاف معناداری بین این دو گروه (کارشناسان و مدیران روستایی) مشاهده نشد.

۵. بحث و نتیجه‌گیری

تلاش‌های فکری بشر برای دستیابی به محیط‌های آرام و دلپذیر از گذشته‌های دور تا کنون وی را به سمت الگوهای چون «روستای مطلوب»، «روستای نمونه»، «روستای سالم»، «روستای پایدار» و «اکوویلیج» کشانده است؛ نمونه‌هایی که با ادبیات توسعه پایدار در چند دهه گذشته پیوند نزدیکی دارند. در این پژوهش تلاش شد تا با بهره‌گیری از نظرات مدیران و کارشناسان روستایی در بخشی از کشور (شهرستان بناب)، شاخص‌های ۳۶ گانه شناسایی یک روستای خوب در قالب ۶ معیار کلی اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، مدیریتی، کالبدی و زیست‌محیطی مورد ارزیابی قرار گیرد. با توجه به این که اکنون مطالعات مشابهی در حوزه معیارهای شناسایی روستای خوب صورت نگرفته است، امکان مقایسه نتایج پژوهش حاضر با تحقیقات قبلی وجود ندارد.

در پایان، یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد، برای پاسخ به این سؤال که از نظر مدیران و کارشناسان روستایی چه معیارهایی بیش‌ترین تأثیر را در شناسایی یک سکونت‌گاه به عنوان روستای خوب دارد؟ بر پایه داده‌های حاصل از نظرسنجی از کارشناسان و مدیران روستایی، در بین معیارهای شناسایی روستای خوب، بیش‌ترین ضریب اهمیت به شاخص‌های اقتصادی با ۳۴/۵ درصد و کم‌ترین ضریب اهمیت به

17. GEN (Global Eco-Village Network)	9. Model Villages in Rural Development
18. Gilman	10. Prakash, & Gangadhar Reddy
19. Sargisson	11. Healthy Village
20. Dawson	12. Allahyari
21. Findhorn Foundation	13. Sustainable Village Model (SVM)
22. Kriz	14. ESI (Empowerment Society International)
23. Wilkinson	15. Eco-village
24. Lynch	16. GEN (Global Eco-Village Network)

کتابنامه

- Ahmadi, H., Ismaili, a., Fyznya, S., & Shariat Jafari, M. (1382/2003). Mass movements hazard zonation with multiple regression (MR) and analytical hierarchy process (AHP) methods (Case study: Germichay Watershed). *Journal of Iran's Natural Resources*, 56(4), 326-336. [In Persian]
- Aldian, A., & Taylor, M. A. (2005). A consistent method to determine flexible criteria weights for multicriteria transport project evaluation in developing countries. *Journal of the Eastern Asia Society for Transportation Studies*, 6, 3948-3963.
- Allahyari, M. S., Alipour, H., Ghahremani-e-Chabok, R. (2010). Healthy village cooperative: An approach towards rural development. *Scientific Research & Essays*, 5(19), 2867-2874.
- Badri, S. A., Bayat, N., Azizi, F., & Hosseini-e-Rudbarak, S. B. (1392/2013). The perceptual cognition of good village model based on qualitative methodology (Case study: Karafs village, Hamedan Province). *Journal of Rural Researches*, 4(4), 749-775. [In Persian]
- Behzadfar, M., Naderi, M., & Forouzan gohar, H. (1388/2009). Citizens' perception of good alley and Constitutive metrics (Case Study: Tehran citizens). *Journal of Honar-ha-ye- Ziba Memari-va-Shahrsazi*, 40(3), 111-120. [In Persian]
- Dawson, J. (2006). *How Eco-villages Can Grow Sustainable Local Economies?*. Communities, 133, 56-62. Retrieved 25 July 2014 from <http://gen-europe.org/resources/articles/>.
- Development Organizations Network (2006). *National seminar on model village*, 3 & 4 November 2006, India: Hyderabad.
- Duenckmann, F. (2010). The village in the mind: applying Q-methodology to re-constructing constructions of rurality. *Journal of Rural Studies*, 26(3), 284-295.
- East Azarbaijan Governor. (1393/2014). *Last country division Bonab County*. Tabriz: East Azarbaijan Governor. [In Persian]
- Findhorn Foundation (2005). *The Findhorn eco-village new frontiers for sustainability, global eco-village network (GEN)*. United Nations Department of Public Information.
- Gilman, R. (1991). The eco-village challenge. *Context*, 29(10), 10-15.
- Global Eco-village Network (2013). Eco-village map. Retrieved 20 August 2014 from <http://gen.ecovillage.org>.
- Kalantari, Kh., Irvani, H., & Vafayi Nezhad, Sh. M. (1382/2003). Assess the level of rural development in the County of Torbat (1986-2000) *Journal of Geographical Researches*, 35(44), 54-41. [In Persian]
- Kriz, J. (2007). Actualizing Tendency: The link between person-centered and experiential psychotherapy and interdisciplinary systems theory. *Person-Centered & Experiential Psychotherapies*, 6(1), 30-44.
- Lynch, K. (1981). *Good City Form The MIT Press*. Cambridge, Massachusetts.
- Pour Taheri, M. (1389/2010). *Application of multi-criteria decision-making methods in the geography*. Tehran: SAMT press. [In Persian]
- Prakash, O., & Gangadhar Reddy R., (1998). *CIRDAP Action Research Project on Developing Model Villages in Rural Development (MVRD): Country Report*. National institute of rural development (NIRD).
- Sangameswaran, P. (2008). Community formation, 'Ideal' villages and watershed development in western India. *The Journal of Development Studies*, 44(3), 384-408.
- Sargisson, L. (2007). Religious fundamentalism and utopianism in the 21st century. *Journal of Political Ideologies*, 12(3), 269-287.

20. Sartipi pour, M. (1387/2009). Village; desirable habitation. *Journal of Housing and Rural Environment*, 27(123), 2-14. [In Persian]
21. Sartipi pour, M. (1388/2009). *Pathology rural architecture: towards a favorable settlement*. Tehran: shahid Beheshti University press. [In Persian]
22. Shahin, A. (1387/2008). Evaluation of distributors by analytical hierarchy process – the case of paak dairy company. *Iranian Journal of Engineering Education*, 10(40), 151-171. [In Persian]
23. Shaw, G., Wheeler, D., & Barr, S. (1985). *Statistical Techniques in Geographical Analysis*. New York: Wiley press.
24. Wheeler, D., Shaw, G., & Barr, S. (2013). *Statistical techniques in geographical analysis*. Routledge.
25. Wilkinson, T.M. (1996). Judging our own good. *Australasian Journal of Philosophy*, 74(3), 488-494.
26. Zarrinkoub, A. H. (1377/1998). *History in the Carriage scales*. Tehran: Amir Kabir Press. [In Persian]
27. Ziyari, K., & Janbabanezhad, M. H. (1390/2011). Views and opinions Healthy Cities. *Municipalities Magazine*, 9(95), 14-24. [In Persian]

Analysis of Identifying "Good Village" Criteria from the Perspective of Rural Experts and Managers in Bonab County

Aliakbar Anabestani^{1*}- Fakhri Sadeghi²- Leyla Ghesmati³

1- Associate Prof. in Geography & Rural Planning, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.

2- Ph.D. Candidate in Geography & Rural Planning, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.

3- MSc. in Family & Women Studies, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Received: 27 August 2015

Accepted: 11 July 2016

Extended Abstract

1. INTRODUCTION

Human settlement in favorable living spaces, or Utopia, has long been a concern. However, in the real world, residence on the planet requires other regularities. The Good village or Healthy Village arises under the influence of Utopianism and ideal settlement ideas. On one hand, the uncontrolled development of cities, poor living conditions, degrading conditions of health and housing, dirty and stinking alleys and streets, inappropriate and unsanitary streets, general inability to solve these problems, and evacuation of villages, on the other hand, have attracted the attention of many people, thinkers and western scholars. These conditions led to many western scholars and experts' thinking about the social and economic characteristics and optimum size of settlements and other characteristics of them, or even to follow the implementation of these ideas. Accordingly, the present study aims to identify the criteria and indicators that have the greatest impact on a settlement as "Good Village" from the experts and managers' standpoints in the study area.

2. THEORETICAL FRAMEWORK

The concept of "good" focuses more on values and ethics, and is related to the history of the community, individual and family characteristics and social awareness of the people. Normally, different people according to various biological, cultural, social and individual perceptions and features have various perceptions and reasons about the concept of good. Throughout the history of the world, Utopianism thinking has been the most important intellectual effort of thinkers in providing the best conditions for sustainable settlements to human. In this study, the "good village" means favorable settlements from the rural experts and managers standpoints; i.e., a village which is defined with words such as "developed" or "Advanced", and is the right environment for modern rural human settlement. Thus, the "Good

Village" is such an area which is known as "Good" due to the vision, ideals, norms, standards, requirements, common demands and preferences of the majority of its inhabitants.

3. METHODOLOGY

The methodology of this study in terms of its aim, is practical, in terms of the method is experimental, and part of it is analytical-descriptive. Part of the data was obtained through field studies and questionnaires and interviews, and the other part of required data, such as theoretical-conceptual framework, census, and documents, was obtained through library method. For evaluation of the opinion of experts in Bonab, Iran, regarding to assess the competence level of city's villages as a "Good Village", the viewpoints of 30 people (15 rural managers and 15 experts from the related offices and institutions) were used. These data were obtained through visiting the relevant organizations and institutions, and completion of questionnaires by the experts. After gathering data, in order to assess the opinions of experts and city officials of BONAB, in terms of testing villages of the city having the characteristics of a "Good Village", paired comparisons, product hierarchy, linear and inconsistencies were calculated using the Expert Choice software and an analytic hierarchy process. For comparative analysis between rural managers and experts from public and private organizations, two-sample t-test was conducted with the use of SPSS software.

4. DISCUSSION

In an overall assessment, it can be said that according to the experts and village managers, among the indices of "Good Village", the economic dimension has the highest rating by a factor of 0.394, and environmental index by a factor of 0.076 is the lowest one. Hence, it can be said that for the village in the city as "Good Village" proposed, the most important measure is the economic criterion. In comparison with rural managers and the experts, no difference in

*. Corresponding Author: anabestani@um.ac.ir

opinions with regard to the priority of economic indicators was seen, and it can be said both groups have priority to economic conditions. After arriving to the conclusion indicating which dimensions the rural areas of the city are closest to the characteristics of a "Good Village", using t-test two-sample, the rural managers, and experts' opinions were compared with each other. The result showed that, the differences were significant after controlling for pre-test scores of Leuven in the economic, cultural, and environmental management dimensions (first hypothesis = Sig < 0.05); i.e., in relation to the priority level of the indices, there is a significant difference between the two groups of experts' opinions, however, no significant difference was observed between them in terms of the other indicators.

5. CONCLUSION

This study aimed to use the viewpoints of rural experts in a part of the country (Bonab) to investigate 36 indicators of identifying a "Good

Village" in the form of six overall measures of economic, social, cultural, administrative, physical and environmental assessments. Based on data from surveys of experts and rural managers, among the criteria for identifying good village, the most important factor is economic indicator by 34.5%, and the lowest coefficient of importance is environmental indicator by 7.6%. Thus, the first hypothesis is confirmed. Using Two-sample t-test based on the analysis of variance, it was observed that of the six criteria, lack of equality of variances is confirmed in the economic, cultural, physical and environmental criteria meaning that there is a significant difference between experts and managers opinions in identifying the criteria for a settlement to be a "Good Village"; thus, the second hypothesis is confirmed.

Key words: Good village, social and cultural dimensions, physical dimensions, managerial dimensions, Bonab county.

How to cite this article:

Anabestani, A. A., Sadeghi, F., & Ghesmati, L. (2016). Analysis of Identifying "Good Village" Criteria from the Perspective of Rural Experts and Managers in Bonab county. *Journal of Research & Rural Planning*, 5(2), 177-194.

URL <http://jrrp.um.ac.ir/index.php/RRP/article/view/49379>

ISSN: 2322-2514

eISSN: 2383-2495